

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 91/20
Luxemburgissa 16.7.2020

Tuomio asiassa C-311/18
Data Protection Commissioner v. Maximillian Schrems ja Facebook Ireland

Unionin tuomioistuin toteaa, että EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävydestä annettu päätös 2016/1250 on pätemätön

Se katsoo sitä vastoin, että mallisopimuslausekkeista henkilötietojen siirtoa varten kolmansiin maihin sijoittautuneille henkilötietojen käsittelijöille annettu komission päätös 2010/87 on pätevä

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa¹ säädetään, että tällaisia tietoja voidaan lähtökohtaisesti siirtää kolmanteen maahan vain, jos kyseinen kolmas maa varmistaa näiden tietojen osalta riittävän tietosuojan tason. Kyseisen asetuksen mukaan komissio voi todeta, että kolmas maa varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä tai kansainvälisten sitoumustensa vuoksi riittävän tietosuojan tason.² Jollei tällaista tietosuojan riittävyttä koskevaa päätöstä ole tehty, unioniin sijoittautunut henkilötietojen viejä voi toteuttaa tällaisen siirron vain, jos se on toteuttanut asianmukaiset suojoitoimet, jotka voivat perustua muun muassa komission antamiin tietosuoja koskeviin vakiolausekkeisiin, ja jos rekisteröityjen saatavilla on täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia ja tehokkaita oikeussuojakeinoja.³ Lisäksi yleisessä tietosuoja-asetuksessa vahvistetaan täsmällisesti edellytykset, joiden vallitessa tällainen siirto voi tapahtua, jollei ole tehty tietosuojan riittävyttä koskevaa päätöstä tai toteutettu asianmukaisia suojoitoimia.⁴

Maximillian Schrems, joka on Itävallan kansalainen ja asuu Itävallassa, on ollut Facebookin käyttäjä vuodesta 2008. Facebook Ireland siirtää Schremsin, kuten muidenkin unionin alueella asuvien Facebookin käyttäjien, henkilötiedot kokonaan tai osittain käsiteltäviksi Facebook Inc:lle kuuluville palvelimille, jotka sijaitsevat Yhdysvaltojen alueella. Schrems teki Irlannin tietosuojavaalutetulle kantelun, jossa hän pääasiallisesti vaati näiden siirtojen kieltämistä. Hän väitti, että Yhdysvalloissa voimassa olevat oikeussäännöt ja käytännöt eivät takaa sinne siirretyille tiedoille riittävää suojaa viranomaisten tietoihin pääsyä vastaan. Kyseinen kantelu hylättiin erityisesti sillä perusteella, että komissio oli päätöksessään 2000/520⁵ (ns. safe harbor -päätös) todennut, että Yhdysvalloissa taataan riittävä tietosuojan taso. Unionin tuomioistuin, jolle High Court (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) oli esittänyt ennakkoratkaisupyynnön, totesi tämän päätöksen pätemättömäksi 6.10.2015 antamassaan tuomiossa (jäljempänä Schrems I -tuomio).⁶

Schrems I -tuomion ja sen johdosta, että irlantilainen tuomioistuin kumosi päätöksen, jolla Schremsin kantelu oli hylätty, Irlannin valvontaviranomainen kehotti Schremsiä muotoilemaan kantelunsa uudelleen, kun otettiin huomioon, että unionin tuomioistuin oli todennut päätöksen 2000/520 pätemättömäksi. Schrems väittää uudelleen muotoilussa kantelussaan, että Yhdysvallat ei tarjoa kyseiseen maahan siirretyille tiedoille riittävää suojaa. Hän vaatii näin ollen, että hänen henkilötietojensa siirrot unionista Yhdysvaltoihin, jotka Facebook Ireland nyt toteuttaa päätöksen

¹ Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (EUVL 2016, L 119, s. 1).

² Yleisen tietosuoja-asetuksen 45 artikla.

³ Yleisen tietosuoja-asetuksen 46 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan c alakohta.

⁴ Yleisen tietosuoja-asetuksen 49 artikla.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY mukaisesti yksityisyyden suojaa koskevien safe harbor -periaatteiden antaman suojan riittävydestä ja niihin liittyvistä Yhdysvaltojen kauppatieteiden ministeriön julkaisemista tavallisimmista kysymyksistä 26.7.2000 tehty komission päätös (EYVL 2000, L 215, s. 7).

⁶ Tuomio 6.10.2015, Schrems, [C-362/14](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 117/15](#)).

2010/87⁷ liitteessä olevien tietosuoja koskevien vakiolausekkeiden perusteella, jatkossa kielletään tai niitä lykätään. Koska Irlannin valvontaviranomainen katsoi, että Schremsin kantelun käsittely riippuu erityisesti päätöksen 2010/87 pätevydestä, se saattoi High Courtissa vireille menettelyn, jotta High Court esittäisi tämän kysymyksen unionin tuomioistuimelle. Tämän menettelyn aloittamisen jälkeen komissio antoi päätöksen 2016/1250 EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävydestä⁸ (ns. Privacy Shield -päätös).

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ennakkoratkaisupyynnössään unionin tuomioistuimelta, onko yleinen tietosuoja-asetus sovellettavissa henkilötietojen siirtoihin, jotka perustuvat päätöksessä 2010/87 oleviin tietosuoja koskeviin vakiolausekkeisiin, millaista tietosuojan tasoa kyseisessä asetuksessa edellytetään tällaisen siirron yhteydessä, ja mitä velvollisuuksia valvontaviranomaisilla on tässä yhteydessä. Lisäksi High Court tuo esiin kysymyksen sekä päätöksen 2010/87 että päätöksen 2016/1250 pätevydestä.

Unionin tuomioistuin toteaa tänään antamassaan tuomiossa, että päätöksen 2010/87 perusoikeuskirjan perusteella suoritettussa tarkastelussa ei ole tullut esiin mitään seikkaa, joka vaikuttaisi tämän päätöksen pätevyteen. Se toteaa sitä vastoin, että päätös 2016/1250 on pätemätön.

Unionin tuomioistuin katsoo ensiksi, että unionin oikeutta ja erityisesti yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen siirtoon, jonka jäsenvaltioon sijoittautunut talouden toimija toteuttaa kaupallisessa tarkoituksessa siirtämällä tiedot kolmanteen maahan sijoittautuneelle talouden toimijalle, vaikka kyseisen kolmannen maan viranomaiset voivat tämän siirron kuluessa tai sen jälkeen käsitellä näitä tietoja yleistä turvallisuutta, puolustusta ja valtion turvallisuutta varten. Se täsmentää, että kolmannen maan viranomaisten tämän tyyppinen tietojen käsittely ei voi sulkea tällaista siirtoa asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Siltä osin kuin kyse on tällaisen siirron yhteydessä vaadittavasta suojan tasosta, unionin tuomioistuin katsoo, että yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksissä tätä varten säädettyjä vaatimuksia, jotka koskevat asianmukaisia suojoitointeja, täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, on tulkittava siten, että henkilöiden, joiden henkilötietoja siirretään kolmanteen maahan tietosuoja koskevien vakiolausekkeiden perusteella, on saatava edukseen sellainen **tietosuojan taso, joka pääosiltaan vastaa tasoa, joka taataan unionissa tällä asetuksella, luettuna perusoikeuskirjan valossa.** Tässä yhteydessä se täsmentää, että **tämän suojan tason arvioinnissa on otettava huomioon sekä unioniin sijoittautuneen tietojen viejän ja asianomaiseen kolmanteen maahan sijoittautuneen siirron vastaanottajan välillä sovitut sopimusmääräykset että, siltä osin kuin kyse on tämän kolmannen maan viranomaisten mahdollisesta pääsystä näin siirrettyihin henkilötietoihin, tämän maan oikeusjärjestelmään liittyvät merkitykselliset tekijät.**

Siltä osin kuin kyse on valvontaviranomaisille tällaisen siirron yhteydessä kuuluvista velvollisuuksista, unionin tuomioistuin katsoo, että jollei komissio ole pätevästi tehnyt tietosuojan riittävyttä koskevaa päätöstä, kyseisten viranomaisten on **keskeytettävä tai kiellävä henkilötietojen siirto kolmanteen maahan, jos ne katsovat** kaikkien tämän siirron olosuhteiden valossa, että tietosuoja koskevia vakiolausekkeitä ei noudateta tai voida noudattaa tässä maassa ja että **unionin oikeudessa vaadittua siirrettyjen tietojen suoja ei voida varmistaa muilla keinoilla, siltä osin kuin unioniin sijoittautunut rekisterinpitäjä tai sen henkilötietojen käsittelijä ei itse ole keskeyttänyt tai lopettanut siirtoa.**

Unionin tuomioistuin tarkastelee sitten päätöksen 2010/87 pätevyttä. Unionin tuomioistuimen mukaan tämän päätöksen pätevyttä ei aseta kyseenalaiseksi pelkästään se seikka, että siihen

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY mukaisista mallisopimuslausekkeista henkilötietojen siirtoa varten kolmansiiin maihin sijoittautuneille henkilötietojen käsittelijöille 5.2.2010 annettu komission päätös (EUVL 2010, L 39, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna 16.12.2016 annetulla komission täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2016/2297 (EUVL 2016, L 344, s. 100).

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY nojalla EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävydestä 12.7.2016 annettu komission täytäntöönpanopäätös (EUVL 2016, L 207, s. 1).

sisältyvät tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet eivät sopimusluonteisuutensa vuoksi sido sen kolmannen maan viranomaisia, johon tietoja voitaisiin siirtää. Sen sijaan se täsmentää, että tämä pätevyys riippuu siitä, sisältyykö mainittuun päätökseen **tehokkaita mekanismeja, jotka käytännössä varmistavat, että unionin oikeudessa edellytettyä tietosuojan tasoa noudatetaan** ja että **tällaisiin lausekkeisiin perustuvat henkilötietojen siirrot keskeytetään tai kielletään, jos näitä lausekkeitä rikotaan tai niiden noudattaminen on mahdotonta**. Unionin tuomioistuin toteaa, että päätöksessä 2010/87 otetaan käyttöön tällaiset mekanismit. Tältä osin se korostaa erityisesti, että kyseisessä päätöksessä asetetaan tietojen viejälle ja siirron vastaanottajalle velvollisuus ennalta varmistaa, että asianomaisessa kolmannessa maassa noudatetaan tätä tietosuojan tasoa, ja että päätöksessä asetetaan siirron vastaanottajalle velvollisuus ilmoittaa tietojen viejälle, jos se ei mahdollisesti voi noudattaa tietosuojaa koskevia vakiolausekkeitä, jolloin viimeksi mainitun on keskeytettävä tietojen siirto ja/tai irtisanottava ensiksi mainitun kanssa tehty sopimus.

Unionin tuomioistuin tarkastelee lopuksi päätöksen 2016/1250 pätevyyttä niiden vaatimusten kannalta, jotka johtuvat yleisestä tietosuoja-asetuksesta, luettuna perusoikeuskirjan niiden määräysten valossa, joilla taataan yksityis- ja perhe-elämän suoja, henkilötietojen suoja ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan. Tältä osin unionin tuomioistuin toteaa, että kyseisessä päätöksessä vahvistetaan päätöksen 2000/520 tavoin kansallisen turvallisuuden ja yleisen edun tai Yhdysvaltojen sisäisen lainsäädännön vaatimusten ensisijaisuus, mikä mahdollistaa puuttumisen niiden henkilöiden perusoikeuksiin, joiden tiedot siirretään tähän kolmanteen maahan. Unionin tuomioistuimen mukaan **Yhdysvaltojen sisäisestä säännöstöstä, joka koskee Yhdysvaltojen viranomaisten pääsyä unionista Yhdysvaltoihin siirrettyihin henkilötietoihin ja näiden tietojen käyttöä, johtuvia henkilötietojen suojan rajoituksia**, joita komissio on arvioinut päätöksessä 2016/1250, **ei ole rajattu tavalla joka täyttäisi vaatimukset, jotka pääosiltaan vastaavat vaatimuksia, jotka unionin oikeudessa liittyvät suhteellisuusperiaatteeseen, koska näihin säännöksiin perustuvia tarkkailuohjelmia ei ole rajattu vain täysin välttämättömään**. Unionin tuomioistuin toteaa tähän päätökseen sisältyvien toteamusten perusteella, että eräiden tarkkailuohjelmien osalta kyseisestä säännöstöstä ei millään tavoin ilmene, että olisi olemassa rajoituksia sen sisältämään valtuutukseen, joka koskee näiden ohjelmien käyttöönottoa, eikä myöskään, että ei-yhdysvaltalaisia henkilöitä varten, joita nämä ohjelmat mahdollisesti koskevat, olisi olemassa suojatoimia. Unionin tuomioistuin lisää, että vaikka tässä säännöksessä vahvistetaan vaatimuksia, joita Yhdysvaltojen viranomaisten on tarkkailuohjelmia täytäntöön pannessaan noudatettava, siinä ei anneta rekisteröidyille täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia, joihin voitaisiin vedota Yhdysvaltojen viranomaisia vastaan tuomioistuimissa.

Unionin tuomioistuin katsoo tehokasta oikeussuojaa koskevasta vaatimuksesta, että toisin kuin komissio katsoi päätöksessä 2016/1250, kyseisessä päätöksessä tarkoitettu **oikeusasiamiesmekanismi ei merkitse näille henkilöille oikeussuojakeinoa sellaisessa elimessä, joka antaa takeet, jotka pääosiltaan vastaavat unionin oikeudessa edellytetyjä takeita; toisin sanoen takeet, joilla varmistetaan sekä tällä mekanismilla vahvistetun oikeusasiamiehen riippumattomuus että sellaisten normien olemassaolo, joiden nojalla mainittu oikeusasiamies voi tehdä Yhdysvaltojen tiedustelupalveluja sitovia päätöksiä. Kaikista näistä syistä unionin tuomioistuin toteaa, että päätös 2016/1250 on pätemätön**.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

www.curia.europa.eu

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla "[Europe by Satellite](#)" ☎ +32 2 296 4106